

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

Dr. Marijanca Ajša Vižintin

ZRC SAZU, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije

Slovenščina kot drugi jezik: gradiva, načini poučevanja in dobre prakse
Živeti raznolikost: vključevanje otrok priseljencev, slovenščina in
medkulturni dialog (2019/20)

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Vaše izkušnje

- pri poučevanju slovenščine kot drugega jezika
- pri učenju tujega jezika
- pri sorodnikih / prijateljih, ki so se izselili in se začeli učiti jezik novega okolja

Slovenščino se je lahko naučiti ...

Michael Manske:

Kako postaneš Slovenec? / How to become a Slovene,

11 Kako sklanjaš samostalnike

<https://www.youtube.com/watch?v=Tm34HEXnfO8&list=PLHHZ9vBEFJ2XYso4Lf2KLzqufj2WCCYHr&index=11>

Gradiva za slovenščino kot drugi / tuji jezik (SDTJ)

- učbenik
- delovni zvezek
- PRIROČNIK
- slikovna gradiva
- revije
- (slikovni) slovarji
- lastno gradivo

Kdo izdaja gradivo za SDTJ?

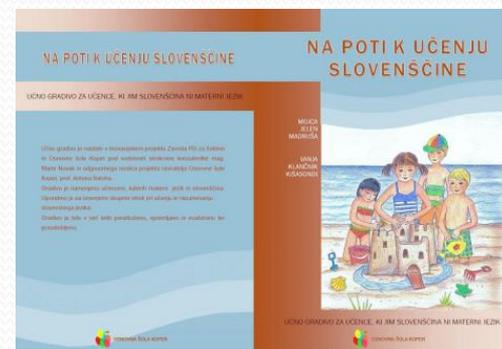
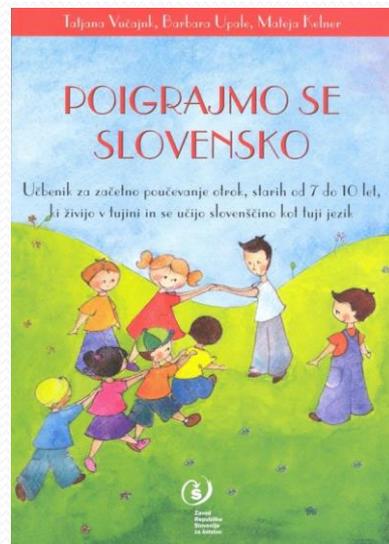
- Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik
- Zavod RS za šolstvo
- šole
- založbe
- projekti
- različni založniki v zamejstvu

Usposabljanje za SDTJ:

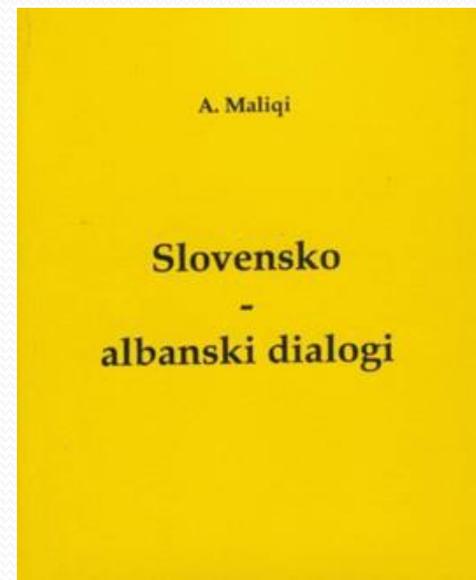
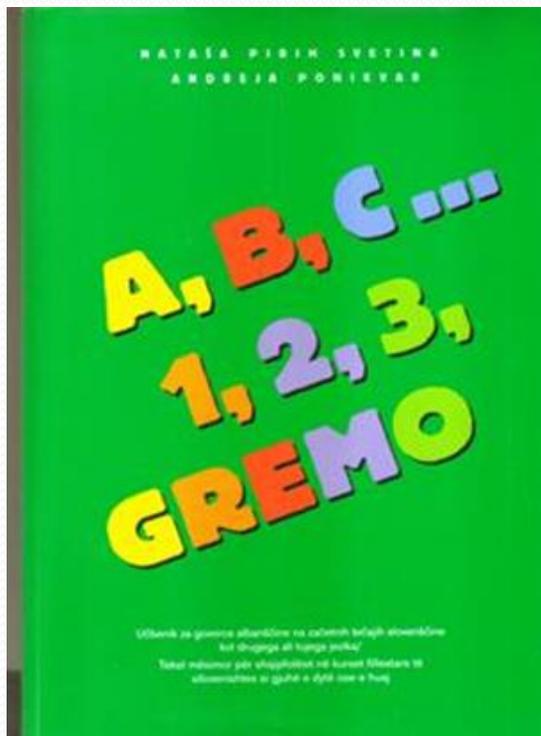
Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik

Gradivo za poučevanje SDTJ za različne starostne stopnje

- Center za slovenščino kot DTJ, <https://centerslo.si/za-otroke/gradiva/>
- Zavod RS za šolstvo, <https://www.zrss.si/zalozba/knjigarnica/podrobno?publikacija=454>, priročnik *Poigrajmo se slovensko*: http://www2.arnes.si/~bupale/index_htm_files/prirocnik.pdf
- OŠ Koper, http://oskoper.splet.arnes.si/?page_id=68, Na poti k učenju slovenščine, učno gradivo: <http://oskoper.splet.arnes.si/files/2013/11/U%C4%8CBENIK-zadji-pregled-3-1.pdf>, priročnik: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnxvc2tvcGVyfGd4OjVjZWZlOTQzZjFkMzIyYmE>

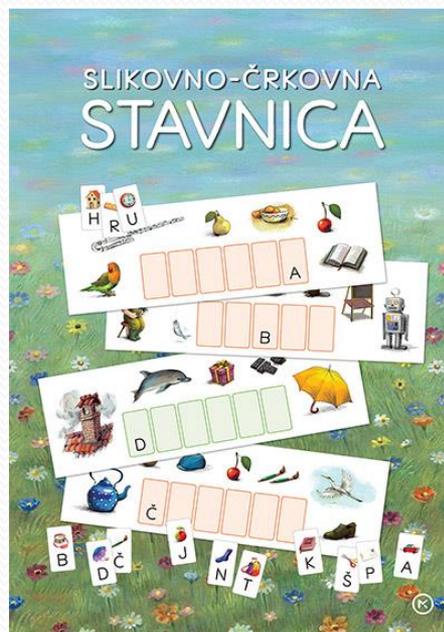

Gradiva za albansko govoreče

Glej: Vižintin, Marijanca Ajša (2015). Podporno gradivo za učitelje in učence pri vključevanju otrok priseljencev z albanskim maternim jezikom. *Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP)* (ur. Mojca Jelen Madruša). Ljubljana: ISA institut, 141-144, <http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2013/11/Priro%C4%8Dnik-za-izvajanje-programa-UVOP1.pdf>.

Priporočamo še

Razvijamo
medkulturnost
kot novo obliko
sobivanja

Priročnik

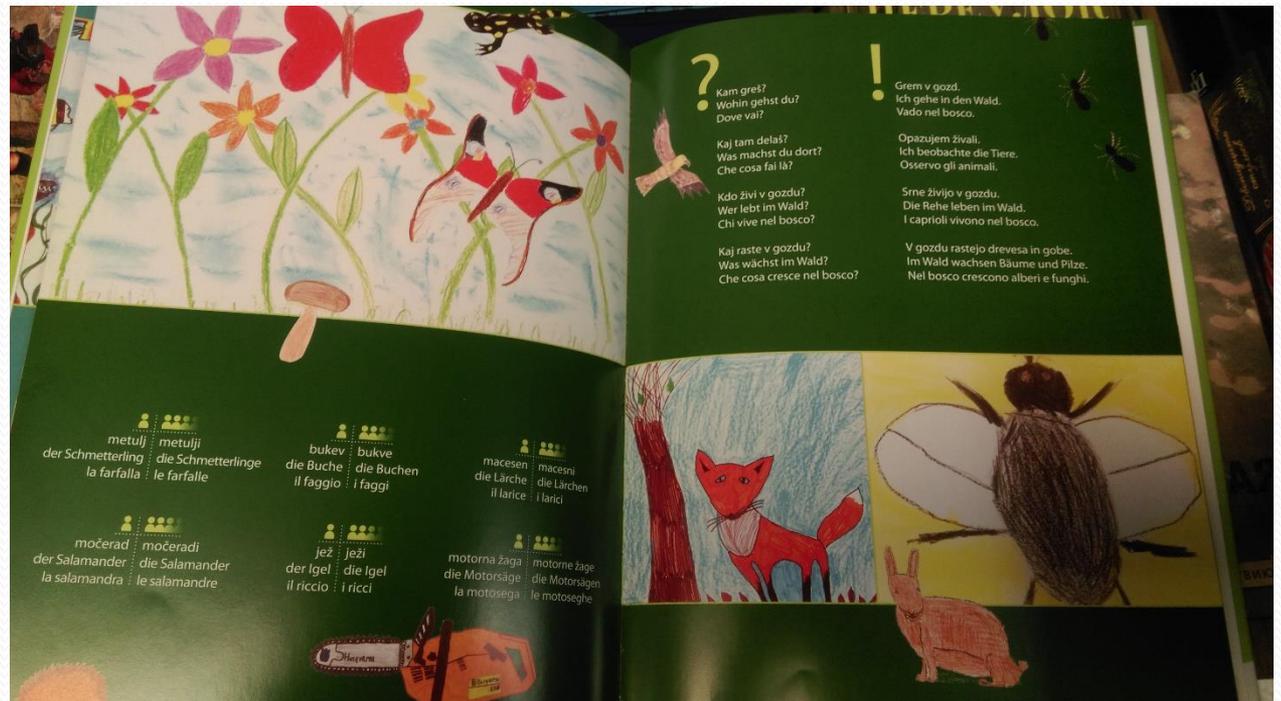
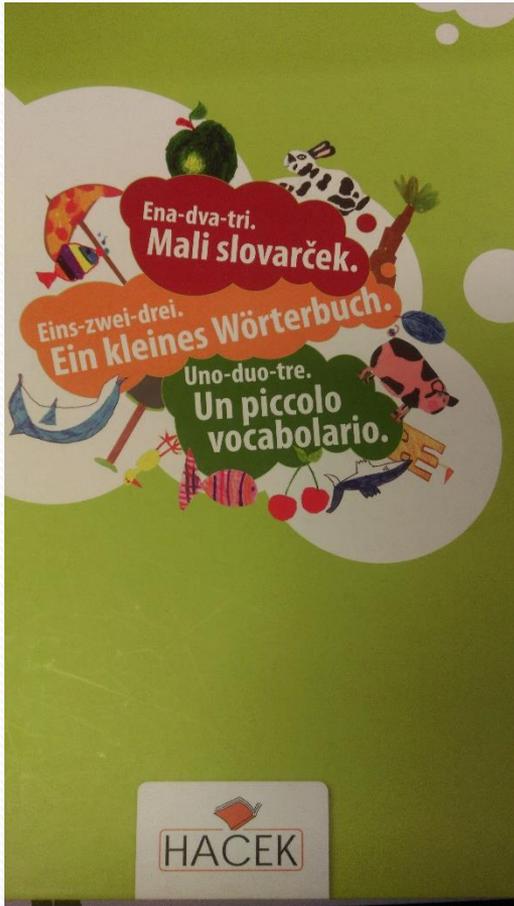
za izvajanje programa
Uspešno vključevanje otrok priseljencev

ISA Institut
Ljubljana, 2015

- slikovne slovarje
- revije (Ciciban, Cicido)
- družabne igre

- Rokus Klett: Slovene, Slowenisch (angl., nemška navodila)

Slikovni slovarji

SLOVENSKO-MAKEDONSKI

SLIKOVNI SLOVAR

Barbara Majcenovič Kline
Ilustrirala Ajda Erznožnik

SLOVENSKO-ITALIJANSKI

SLIKOVNI SLOVAR

Prevod Teo Sinkovec
Ilustrirala Ajda Erznožnik

SLOVENSKO-SRBSKI

SLIKOVNI SLOVAR

Barbara Majcenovič Kline
Ilustrirala Ajda Erznožnik

SLOVENSKO-NEMŠKI

SLIKOVNI SLOVAR

Barbara Majcenovič Kline
Ilustrirala Ajda Erznožnik

SLOVENSKO-ALBANSKI

SLIKOVNI SLOVAR

Prevod Selda Sukaj
Ilustrirala Ajda Erznožnik

SLOVENSKO-ARABSKI

SLIKOVNI SLOVAR

Barbara Majcenovič Kline
Ilustrirala Ajda Erznožnik

Je čas kosila. Vsi smo lačni, ker smo se pridno učili.
Kuharica nam postreže z mlekom in vodo.
Radi imamo sadje in zelenjavo. Kruh je sveže pečen.
Za mizo se lepo obnašamo. Pred jedjo in
po jedi si vedno dobro umijemo roke.

1

2

3

4

Es ist die Mittagspause. Wir sind alle hungrig,
denn wir haben fleißig gelernt. Die Köchin bedient uns
mit Milch und 1 __. Wir haben 2 __ und 3 __
gern. Das 4 __ ist frisch gebacken. Am Tisch benehmen
wir uns richtig. Vor und nach dem Essen waschen
wir uns immer ordentlich die Hände.

Kaj bi danes rad jedel? Rad bi riž, meso in solato.	Was möchtest du heute gerne essen? Ich möchte Reis, Fleisch und Salat gerne essen.
Lahko, prosim, dobim kozarec vode? Seveda, izvoli.	Darf ich, bitte, ein Glas Wasser bekommen? Freilich, hier, bitte schön.
Katera je tvoja najljubša jed? Rada imam jajca, sir, salama in lazanjo.	Was ist deine Lieblingsspeise? Ich habe Eier, Käse, Salami und Lasagne gern.
Si umila roke? Ja, sem.	Hast du dir die Hände gewaschen? Ja, selbstverständlich.

32

Je slovenščina težka?

- Sožitje za skupno rast
- 3. del, slovenščina
- https://www.youtube.com/watch?v=v_q4SA-KDFc&index=3&list=PLEFLoL_oOTHodxPY6rpB8osl8qIz-AefQ

Trojna vloga slovenskega jezika

- učni jezik
 - učni predmet
 - jezik okolja
-
- večleten
 - dolgotrajen in
 - zapleten proces,
 - soodvisen od mnogih dejavnikov

Temeljna podpora pri vključevanju

- pouk SDJ naj bo organiziran strokovno, sistematično in prilagojeno individualnim potrebam
- **individualni program – spremljanje napredka!**
- razširjeni program (podaljšano bivanje, jutranje varstvo, dodatni pouk, dopolnilni pouk, pouk neobveznih izbirnih predmetov in interesne dejavnosti)
- priprava razredne skupnosti
- medvrstniška podpora
- prostovoljstvo
- tutorstvo
- lokalna skupnost (nevladne organizacije, družinski in mladinski centri, knjižnice ipd.)

Medvrstniška podpora

- Najprej mi je pomagala moja bivša sošolka, ki se je izpisala. Zelo mi je pomagala. Bili sva iz iste države, iz istega kraja. Ona je tukaj hodila v vrtec in je že dobro znala (Učenka/učenec 6 na šoli A).
- Sedela sem zraven ene punce, ki je razumela makedonsko, in mi je prevajala, kar je učiteljica govorila (Učenka/učenec 4 na šoli A).
- Pomagali so mi pri domačih nalogah ... So me sprejeli v igro, so mi razlagali, kako se kaj reče (Učenka/učenec 7 na šoli A) (Vižintin 2013: 310).

Znamo poučevati SDJ?

- Še sama sem se lovila. Ker nisem sama vedela, kako naj, mi je zelo veliko pomagala sodelavka. Ona mi je povedala, ker poučuje slovenščino že več let – tule drugo ali tretje leto, a mislim, da ima tudi od druge pedagoške izkušnje s to slovenščino. Nisem vedela, kje, kaj naj iščem (Učiteljica na šoli A) (Vižintin 2013: 316).

- Bili smo na seminarju za Sliko jezika, predstavili so nam gradivo, igre. [...] Po tem seminarju sem malo spremenila način poučevanja. Ko sem brala priročnik, sem si igre zamislila malo drugače, nisem jih toliko povezovala med sabo. Pokazali so nam, kako se igre navezujejo ena na drugo, tako da smo vključili vse igre, da smo dobro ponovili (Učiteljica na šoli B) (Vižintin 2013: 390).

Kdaj poučevati SDJ?

- Ena ura pred poukom?
 - Med poukom?
 - Prve tri šolske ure + vključitev v razred?
 - Ob treh popoldan?
-
- Individualno?
 - Skupinsko?

Tečaj slovenščine – pomembne spremembe v zakonodaji 2018, 2019

- intenzivni začetni tečaj slovenščine +
- individualni program / osebni izobraževalni načrt
- prve šolske ure, 3-5/teden, v prvi polovici leta po vpisu

- SŠ: *Pravilnik o tečaju slovenščine za dijake v srednjih šolah*, UL RS 30/18,
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13433>
- OŠ: *Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole*, UL 54/19,
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>

Pravilnik o tečaju slovenščine za dijake v srednjih šolah, 3. člen (intenzivni tečaj slovenščine)

(2) Intenzivni tečaj slovenščine (v nadaljnjem besedilu: tečaj) šola izvaja po ustreznem programu v strnjeni obliki v prvem polletju šolskega leta. Dijakova tedenska obremenitev ne sme preseči obremenitve, določene z zakonom.

(3) Tečaj se izvaja v naslednjem obsegu:

- od 4 do 6 dijakov 120 ur,
- od 7 do 12 dijakov 160 ur,
- če je dijakov več kot 12, se na skupni obseg 160 ur za vsakega dijaka nad 12 doda 15 ur.

(4) Šola lahko dijaka oziroma dijake napoti na drugo šolo izvajalko tečaja po predhodnem dogovoru s to šolo. Če ima šola do tri dijake, jih napoti na drugo šolo izvajalko tečaja oziroma izvede tečaj sama po predhodnem soglasju ministrstva, pristojnega za izobraževanje. V tem primeru se tečaj izvede v obsegu 90 ur.

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole, 43.c člen (dodatne ure slovenščine za učence tujce)

- Za učence, katerih materni jezik ni slovenski (v nadaljnjem besedilu: učenci tujci), ob vključitvi v osnovno šolo v Republiki Sloveniji šola v prvem letu organizira dodatne ure slovenščine.
- Za učence tujce, ki se v osnovno šolo vključijo v prvem ocenjevalnem obdobju, šola organizira dodatne ure slovenščine v skladu z naslednjimi merili:

Skupina	Število ur za skupino
do 4 učencev	120
od 5 do 8 učencev	160
od 9 do 17 učencev	180

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole, 43.c člen (dodatne ure slovenščine za učence tujce)

- Če se v osnovno šolo do konca meseca oktobra tekočega šolskega leta prvič vključi devet ali več učencev tujcev, lahko šola sistemizira delovno mesto strokovnega delavca v skladu z naslednjimi merili:

Število učencev	Delež delovnega mesta
9 do 17	0,25
18 do 26	0,50
27 do 35	0,75
36 do 44	1

**Vsak posameznik
je soodgovoren za izključevanje ali
vključevanje.**

**Vsak je učitelj slovenščine pri
svojem učnem predmetu –
vloga individualnega programa oz.
osebnega izobraževalnega načrta!**

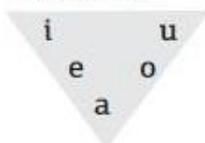
Delavnice

- 1) Spoznajmo različno učno gradivo za učenje SDTJ.
- 2) Učenje --- jezika je enostavno. Pa poskusimo.
 - 2.1) Predstavimo se v albanščini*
 - 2.2) Spomin (pohištvo, živali) v nemščini.

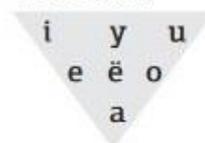
*Vižintin, Marijanca Ajša (2015). Podporno gradivo za učitelje in učence pri vključevanju otrok priseljencev z albanskim maternim jezikom. Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP) (ur. Mojca Jelen Madruša). Ljubljana: ISA institut, 141-144, <http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2013/11/Priro%C4%8Dnik-za-izvajanje-programa-UVOP1.pdf>

Primerjava črk za samoglasnike:

Slovenski samoglasniški trikotnik:

Albanski samoglasniški trikotnik:

ë (polglasnik)
y (kot nemški ü)

Abeceda albanskega jezika = Alfabeti i gjuhës shqipe

Črka [glas: izgovorjava]
A B C Ç D DH E Ë
[a b ts č d ð e polglasnik]

F G GJ H I J K L LL M
[f g d h i j k lj l m]

N NJ O P Q R RR S SH
[n nj o p ć r rr s š]

T TH U V X XH Y Z YH
[t θ u v dz dž ü z ž]

dh [ð] kot angl. this
th [θ] kot angl. think

Glavni števniki (1-20) = Numërorët themelorë (1-20)

1 një	6 gjashtë
2 dy	7 shtatë
3tre, tri	8 tetë
4 katër	9 nëntë
5 pesë	10 dhjetë

11 njëmbëdhjetë
12 dymbëdhjetë
13 trembëdhjetë, trimbëdhjetë
14 katërbëdhjetë
15 pesëmbëdhjetë
16 gjashtëmbëdhjetë
17 shtatëmbëdhjetë
18 tetëmbëdhjetë
19 nëntëmbëdhjetë
20 njëzet; 21 njëzet e një

Predstavitev

Dober dan./Živijo.
Jaz sem _____.
Star/-a sem _____ let.
Živim v/na _____.
Govorim slovensko, albansko,
angleško, nemško.

Mirëdita./Tungjatjeta.
Unë jam _____.
Jam _____ vjeqar/-e.
Jetojë në _____.
Flas sllovenisht, shqip, anglisht,
gjermanisht.⁹

Hvala za vašo pozornost.

vizintin@zrc-sazu.si

Viri, literatura 1

- Center za slovenščino kot drugi / tui jezik (SDTJ): *Križ kraž; Čas za slovenščino 1, 2; Slika jezika* idr., <https://centerslo.si/za-otroke/gradiva/>
- Cummins, Jim, 2006: *Language, power and pedagogy: bilingual children in crossfire*. Clevedon: Multilingual Matters LTD.
- Danube compass (delo, prihod in bivanje, izobraževanje, živeti v Sloveniji, zdravje, učenje lokalnega jezika: ruski, bosanski, albanski, slovenski, angleški jezik), <http://si.danubecompass.org/?lang=sl>
- Dralle, Anette, Fenner, Kirsten (2010). *Šolski slikovni slovar: angleško-slovensko-albanski*. Ljubljana: Rokus Klett.
- Eduka – Vzgajati k različnosti, <http://www.eduka-itaslo.eu/>
- Informacije za tujce, <http://www.infotujci.si/>
- Jelen Madruša, Mojca (ur.) (2015). *Priročnik za izvajanje programa Uspešno vključevanje otrok priseljencev (UVOP)*. Ljubljana: ISA institut, <http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2013/11/Priro%C4%8Dnik-za-izvajanje-programa-UVOP1.pdf>.
- Jelen Madruša, Mojca, Klančnik Kišasondi, Vanja (2013). *Na poti k učenju slovenščine: učno gradivo za učence, ki jim slovenščina ni materni jezik*. Koper: Osnovna šola Koper, <http://oskoper.splet.arnes.si/files/2013/11/U%C4%8CBENIK-zadji-pregled-3-1.pdf>.
- Knaflič, Livija (2010). Pismenost in dvojezičnost. *Sodobna pedagogika* 61/2, 280– 294.
- Knaflič, Livija (2016). Učitelj ter dvo- in večjezičnost. *Sodobna pedagogika* 67/2, 104– 117.
- Knez, Mihaela (2012). Za koliko slovenščin(e) je prostora v naši šoli? *Jezik in slovstvo* 57/ 3–4, 47–62.
- Knez, Mihaela (2016). *Jezikovna zmožnost v slovenščini pri otrocih migrantih, vključenih v drugo in tretjo triado slovenskih osnovnih šol: doktorska disertacija*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Viri, literatura 2

- Knez, Mihaela idr. (2010 idr.). *Slika jezika: Slikovno gradivo za poučevanje slovenščine kot drugega/tujega jezika*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Knez, Mihaela idr. (2010). *Učni načrt. Tečaj slovenščine za dijake tujce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Knez, Mihaela idr. (2015 idr.). *Čas za slovenščino 1. Delovni zvezek za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za najstnike*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Knez, Mihaela idr. (2015 idr.). *Čas za slovenščino 1. Učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za najstnike*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Knez, Mihaela idr. (2015 idr.). *Čas za slovenščino 2. Delovni zvezek za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za najstnike*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Knez, Mihaela idr. (2015 idr.). *Čas za slovenščino 2. Učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za najstnike*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Knez, Mihaela idr. (2015 idr.). *Križ kraž. Učbenik za začetno učenje slovenščine kot drugega in tujega jezika za neopismenjene otroke*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, <http://centerslo.si/za-otroke/gradiva/gradivo-za-neopismenjene-otroke/kriz-kraz/>
- Knez, Mihaela idr. (2015). *Križ kraž. Priročnik za učitelje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Le z drugimi smo (2016–2021), <http://www.lezdrugimismo.si/>
- Majcenovič Kline, Barbara (2016 idr.). *Slovensko-albanski slikovni slovar (Slovensko-angleški, Slovensko-arabski, Slovensko-francoski, Slovensko-hrvaški, Slovensko-italijanski, Slovensko-kitajski, Slovensko-madžarski, Slovensko-makedonski, Slovensko-nemški, Slovensko-srbski, Slovensko-ruski, Slovensko-španski, Slovensko-ukrajinski slikovni slovar)*. Hoče: Skrivnost.
- Majcenovič Kline, Barbara (2017). *Delovni zvezek za slikovne slovarje*. Hoče: Skrivnost.
- Maliqi, Abedin (2003, 2008). *Slovensko-albanski dialogi*. Ljubljana: samozaložba = vetëbotim.

Viri, literatura 3

- Manske, Michael, *Kako postaneš Slovenec / How to become a Slovene*, Kako sklanjaš samostalnike (11), <https://www.youtube.com/watch?v=Tm34HEXnfO8&list=PLHHZ9vBEFJ2XYso4Lf2KLzqufj2WCCYHr&index=11>
- Mračnikar, Helga, Reuter-Mayring, Ursula (2009). *Ena, dva, tri: mali slovarček = Eins, zwei, drei: ein kleines Wörterbuch = Uno, due, tre: un piccolo vocabolario. Klagenfurt = Celovec: Haček.*
- Muženič, Nevija (2013). *Priročnik k učnemu gradivu Na poti k učenju slovenščine*. Ljubljana, Koper: Zavod RS za šolstvo, Osnovna šola Koper, <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnxvc2tvcGVyfGd4OjVjZWZlOTQzZjFkM2I1YmE>.
- Pirih Svetina, Nataša (2005). *Slovenščina kot tuji jezik*. Domžale: Izolit.
- Pirih Svetina, Nataša, Ponikvar, Andreja (2011). *A, B, C ... 1, 2, 3, gremo. Učbenik za govorce albanščine na začetnih tečajih slovenščine kot drugega ali tujega jezika = Tekst mësimor për shqipfolësit në kurset fillestarë të sllovenishtes si gjuhë e dytë ose e huaj*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole, UL 54/19, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV7973>
- Pravilnik o tečaju slovenščine za dijake v srednjih šolah, UL RS 30/18, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV13433>
- Rot Vrhovec, Alenka (2019). *Slikovno-črkovna stavnica*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Rutar, Sonja idr. (2018). *Predlog programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja*. Ljubljana: ISA institut, <http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2018/09/Predlog-programa-dela-z-otroki-priseljenci.pdf>
- Sožitje za skupno rast, 3. del, slovenščina, https://www.youtube.com/watch?v=v_q4SA-KDFc&index=3&list=PLEFL0L_0OTHodxPY6rpB8osl8qIz-AefQ
- Stabej, Marko (2010). Protislovnost večjezičnosti. *V družbi z jezikom* (ur. Simon Krek). Ljubljana: Trojina, zavod za uporabno slovenistiko, 92–107.

Viri, literatura 4

- Vižintin, Marijanca Ajša (2013). *Vključevanje otrok priseljencev prve generacije in medkulturni dialog v slovenski osnovni šoli: doktorska disertacija*. Koper, Ljubljana: M. A. Vižintin.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2015). Prepoznavanje kulturne mešanosti in sestavljene identitete znotraj državnih meja. *Annales* 25/1, 211-222. <http://zdjp.si/wp-content/uploads/2015/07/Annales-SHS-25-2015-1.pdf>.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2016). Slovenski izseljenci in njihovi potomci v Nemčiji: dvajset let povezovanja slovenskih organizacij na posvetih. *Dve domovini / Two Homelands* 43, 157–170, <http://twohomelands.zrc-sazu.si/sl/issues/items>.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2017). *Medkulturna vzgoja in izobraževanje: vključevanje otrok priseljencev*. Založba ZRC SAZU.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2018). Developing intercultural education. *Dve domovini / Two Homelands* 47, 89–106, <http://twohomelands.zrc-sazu.si/en/issues/items>.
- Vižintin, Marijanca Ajša (2019). Intenzivni tečaj slovenščine: za jezikovno samozavestne dijakinje in dijake, priseljene v Slovenijo. *Slovenski javni govor in jezikovno-kulturna (samo)zavest* (ur. Hotimir Tivadar, Obdobja 38). Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 503–511, https://centerslo.si/wp-content/uploads/2019/10/Obdobja-38_Vizintin.pdf.
- Vučajnk, Tatjana, Upale, Barbara (2011). *Priročnik za učitelja k učbeniku Poigrajmo se slovensko*. Domžale: samozaložba, http://www2.arnes.si/~bupale/index_htm_files/prirocnik.pdf.
- Vučajnk, Tatjana, Upale, Barbara, Kelner, Mateja (2009 idr.). *Poigrajmo se slovensko. Učbenik za začetno poučevanje otrok, starih od 7 do 10 let, ki živijo v tujini in se učijo slovenščino kot tuji jezik*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Zdravstveni priročniki (slovenski, angleški, francoski, ruski, kitajski, arabski, farsi, albanski jezik), <http://multilingualhealth.ff.uni-lj.si/>.